

Sygn. akt IV KK 396/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **S. G.**

ukaranego z art. 97 k.w.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 18 sierpnia 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 10 stycznia 2017 r., sygn. akt IV 1 Ka (...)

zmieniającego wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w O.

z dnia 17 sierpnia 2016 r., sygn. akt II W (...)

**uchyla wyrok w zaskarżonej części oraz utrzymany nim w mocy
w tym zakresie wyrok Sądu Rejonowego w O. i na podstawie art. 5 §
1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. umarza postępowanie wobec S.
G. odnośnie czynu opisanego w pkt. 2 wyroku tegoż Sądu, a
kosztami sądowymi postępowania w sprawie obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

S. G. został obwiniony o to, że:

1) w dniu 8 grudnia 2014 r., około godziny 14.36, na ul. K. w miejscowości O., woj. (...), utrudniał ruch pieszych na drodze publicznej, parkując pojazd marki O. (...) o nr rej. (...), na chodniku na wysokości przejścia dla pieszych, tj. o wykroczenie z art. 90

k.w. w zw. z art. 47 ust. 2 i art. 49 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym – dalej powoływana jako p.r.d.;

2) w dniu 14 stycznia 2015 r., około godziny 13.50, na ul. K. w miejscowości O., woj. (...), będąc uczestnikiem ruchu drogowego na drodze publicznej wykroczył przeciwko innym przepisom p.r.d. wjeżdżając pojazdem marki O. (...) o nr rej. (...) wzdłuż przejścia dla pieszych na chodnik, tj. o wykroczenie z art. 97 k.w. w zw. z art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy p.r.d.

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem zaocznym z dnia 17 sierpnia 2016 r., sygn. akt II W (...), uznał obwinionego S. G. za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów, opisanych w punktach 1 i 2, wyczerpujących znamiona wykroczeń z art. 90 k.w. oraz art. 97 k.w. i za to, na mocy art. 90 k.w., przy zastosowaniu art. 9 § 2 k.w. oraz art. 24 § 1 i 3 k.w., wymierzył mu łącznie karę grzywny w wysokości 500 złotych. Ponadto, zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 150 złotych tytułem kosztów sądowych, w tym kwotę 50 złotych tytułem opłaty.

Od powyższego wyroku apelację złożył S. G.. Zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania w sprawach o wykroczenia, poprzez pozbawienie go prawa do obrony przed Sądem, dowolną a nie swobodną ocenę dowodów oraz błąd w ustaleniach faktycznych.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 10 stycznia 2017 r., sygn. akt IV 1Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w O., w ten sposób, że na mocy art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. i art. 45 k.w. oraz art. 118 § 2 k.p.w. umorzył postępowanie o wykroczenie z dnia 8 grudnia 2014 r., opisane w punkcie 1 wniosku o ukaranie, a kosztami postępowania w tej części obciążył Skarb Państwa; w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy przyjmując, że wymierzona w punkcie I wyroku kara grzywny, dotyczy ukarania za wykroczenie z dnia 14 stycznia 2015 r. i przyjmując za podstawę jej wymierzenia art. 97 k.w. w zw. z art. 24 § 1 i 2 k.w. Ponadto, zasądził od S. G. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 złotych tytułem kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Od wyżej wymienionego wyroku Sądu Okręgowego w K., w części utrzymującej w mocy wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w O. z dnia 17 sierpnia 2016 r., sygn. akt II W (...), kasację złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył to orzeczenie w zakresie, w którym utrzymano nim w mocy wyrok Sądu I instancji, na korzyść ukaranego S. G.. **Zarzucił** rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 106 § 3 k.p.w. w zw. z art. 4 k.p.w., poprzez

przeprowadzenie rozprawy apelacyjnej pod nieobecność obwinionego, w następstwie bezpodstawnego przyjęcia przez Sąd, że został on prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy, co naruszyło jego prawo do obrony. Podnosząc ten zarzut **wniósł** o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie oraz utrzymanego nim w mocy wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w O. i umorzenie postępowania, na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w., z uwagi na przedawnienie orzekania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżony kasacją wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa w sposób podany w zarzucie kasacji, co miało istotny wpływ na jego treść.

Z akt sprawy wynika, że S. G. zamieszkuje w miejscowości T.

nr (...). W toku postępowania podał jednak inny adres korespondencyjny - skrytkę pocztową w miejscowości M. i na ten adres kierowano do niego korespondencję w toku postępowania przed Sądem Rejonowym w O., ze wszystkimi skutkami procesowymi prawidłowego doręczenia, jak też podał jako adres do doręczeń skrytkę pocztową w R., na który również Sąd Rejonowy w O. kierował do niego korespondencję. Po złożeniu apelacji, S. G. wskazał jako adres do doręczeń skrytkę pocztową nr (...) w miejscowości M. (pismo datowane 8 listopada 2016 r., które wpłynęło do Sądu Okręgowego w K. w dniu 14 listopada 2016 r. - k. 129). Wezwanie na termin rozprawy odwoławczej, wyznaczonej w Sądzie Okręgowym w K. na dzień 29 listopada 2016 r., wysłane na adres tej skrytki pocztowej (k. 127), zostało zwrócone z adnotacją: „Przesyłka nadana niezgodnie z k.p.k. Przesyłka nie może być adresowana na skrytkę”. Z kolei wezwanie skierowane na adres zamieszkania S. G., zostało zwrócone przez organ doręczający w dniu 1 grudnia 2016 r., jako nie podjęte w terminie (k. 138). Na rozprawie odwoławczej w dniu 29 listopada 2016 r., Sąd Okręgowy w K., stwierdził zwrot wezwania, wysłanego na adres podany przez obwinionego S. G. dla doręczeń w jego piśmie z dnia 14 listopada 2016 r. Przy czym Sąd Okręgowy w K. nie wskazał, czy uznaje to doręczenie za prawidłowe. Zauważyć przy tym należy, że zwrot tego pisma nastąpił, jak wynika z adnotacji na zwrotce, nie na skutek niepodjęcia korespondencji przez stronę. Natomiast wezwanie skierowane na adres zamieszkania, zwrócono do Sądu Okręgowego w K., jak wyżej zaznaczono w dniu 1 grudnia 2016 r., czyli już po terminie rozprawy odwoławczej. W tych realiach Sąd Okręgowy w K. postanowił, na mocy art. 71 § 4 k.p.w., uznając obecność obwinionego S. G. na rozprawie odwoławczej za konieczną, zarządzić zatrzymanie go

na czas 48 godzin w celu przymusowego doprowadzenia przez Policję na termin rozprawy odwoławczej, stwierdzając, że S. G. uniemożliwia skuteczne, zgodne z przepisami procedury karnej, doręczenie mu wezwania na rozprawę i nie wykonał obowiązku wskazania adresu dla doręczeń, związanego z miejscem pobytu, a nie adresu skrytki pocztowej, a jedyną skuteczną możliwością postawienia go przed Sądem jest przymusowe doprowadzenie. Rozprawę odroczone na dzień 10 stycznia 2017 r. W aktach sprawy brak dowodu doręczenia zawiadomienia obwinionego S. G. o nowym terminie rozprawy odwoławczej. Zgodnie z zarządzeniem sędziego odpis postanowienia o zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu oraz zawiadomienie o terminie rozprawy miały zostać wysłane tylko do właściwej jednostki Policji (k.137). Co prawda w aktach sprawy znajduje się zwrotka, na której jako adresat przesyłki wskazany jest S. G. i adres: T., w K. (k.147), jednak jako osoba odbierająca przesyłkę podpisała się J. K. - ta sama osoba, która odebrała przesyłkę skierowaną do Komendy Powiatowej Policji w M. (k. 148). Wynika z tego, że obydwie przesyłki, zgodnie z zarządzeniem sędziego, skierowano tylko do jednostki Policji. Nakaz zatrzymania i przymusowego doprowadzenia nie został przez Policję wykonany. Natomiast w dniu 9 stycznia 2017 r., za pośrednictwem korespondencji elektronicznej S. G. powiadomił Sąd Okręgowy w K., że dopiero w tym dniu uzyskał informację o wyznaczonej na dzień 10 stycznia 2017 r. rozprawie odwoławczej i podał, że nie może stawić się na rozprawę w tym terminie z powodu choroby. Dołączając zwolnienie lekarskie, obwiniony wnosił o odroczenie rozprawy odwoławczej na nowy termin. Poinformował także, że nie otrzymał żadnego zawiadomienia o terminie rozprawy odwoławczej wyznaczonej na dzień 10 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. na rozprawie odwoławczej w dniu 10 stycznia 2017, uznał, że obwiniony S. G. został prawidłowo zawiadomiony o jej terminie, co zdaniem Sądu, wynika z e-maila z dnia 9 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. dokonał też reasumpcji swojego postanowienia z dnia 29 listopada 2016 r. w ten sposób, że odstąpił od zatrzymania obwinionego i doprowadzenia na termin rozprawy odwoławczej. Ponadto nie uwzględnił wniosku obwinionego S. G. o odroczenie rozprawy odwoławczej i wydał wyrok. Trafnie wskazuje Rzecznik Praw Obywatelskich w kasacji, iż wyrok ten zapadł z rażącym naruszeniem prawa procesowego wskazanym w zarzucie. Powszechnie przyjmuje się, że jednym z zasadniczych elementów realizacji procesowej zasady równości broni jest prawo oskarżonego (obwinionego) do obecności na rozprawie. W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, iż prawo do obrony w postępowaniu odwoławczym

realizuje się przede wszystkim w możliwości uczestniczenia oskarżonego lub obwinionego w rozprawie apelacyjnej. Możliwość taką w postępowaniu w sprawach o wykroczenia gwarantuje treść przepisu art. 106 k.p.w., który w § 1 statuuje prawo stron do uczestniczenia w rozprawie apelacyjnej, zaś w § 3 wskazuje, iż rozpoznanie sprawy w przypadku niestawiennictwa stron jest możliwe wyłącznie w sytuacji prawidłowego zawiadomienia ich o terminie rozprawy apelacyjnej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 czerwca 2002 r., sygn. akt III KK 205/02, Legalis, z dnia 4 lutego 2003 r., sygn. akt IV KK 379/02, Legalis, z dnia 7 kwietnia 2006 r., sygn. akt III KK 59/06, Legalis, z dnia 15 listopada 2017 r., sygn. akt IV KK 342/17, Legalis). Tymczasem, w realiach przedmiotowej sprawy, obwiniony S. G. nie był prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej. Sąd Okręgowy w K. pomimo tego wydał wyrok pod nieobecność obwinionego. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego w K., treść wiadomości e-mail wysłanej przez S. G. nie dowodzi prawidłowości zawiadomienia go o terminie rozprawy odwoławczej, a wręcz przeciwnie wskazuje na brak prawidłowego zawiadomienia. Obwiniony S. G. podnosi bowiem w e-mailu, że żadnego zawiadomienia nie otrzymał, a o terminie rozprawy odwoławczej dowiedział się w wyniku telefonicznego kontaktu z Sekretariatem Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w K.. Wiadomość ta, przesłana przez obwinionego S. G., jak trafnie wywodzi Rzecznik Praw Obywatelskich, cyt. „w założeniu w dobrej wierze, aby poinformować Sąd, że na rozprawę nie może się stawić, została niejako wykorzystana przeciwko niemu. Należałoby bowiem zadać Sądowi pytanie, czy gdyby obwiniony nie przesłał przedmiotowego e-maila, do czego przecież nie był zobowiązany, na jakiej podstawie Sąd stwierdziłby, prawidłowość zawiadomienia?”

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy, z mocy art. 535 § 5 k.p.k. i art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w., uchylił w zaskarżonej kasacją części wyrok Sądu Okręgowego w K. oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w O. w zakresie ukarania S. G. za wykroczenie z art. 97 k.w. popełnione w dniu 14 stycznia 2015 r., i umorzył postępowanie wobec niego z uwagi na ustanie karalności wykroczenia, a kosztami sądowymi postępowania w sprawie obciążył Skarb Państwa.

